

КАТЕРИНА ЛОГВИНІВНА ЮЩЕНКО

15 серпня 2001 р. пішла з життя видатний вчений-математик, фахівець у галузі програмного забезпечення комп'ютерів, член-кореспондент НАН України, Заслужений діяч науки і техніки Катерина Логвинівна Ющенко. Разом з В. М. Глушковим вона стояла у першій ланці засновників Інституту кібернетики НАН України і назавжди пов'язала з ним своє життя.

Катерина Логвинівна Ющенко (Рвачова) народилася 8 грудня 1919 р. у м. Чигирині у родині вчителів. У 1942 р. закінчила Середньо-Азійський університет у Ташкенті і добровільно пішла працювати запальником на шахту в м. Ангрені, де у воєнний час потрібні були молоді робочі руки. Після звільнення Західної України від фашистських загарбників з вересня 1944 р. працювала вчителькою середньої школи на Житомирщині та у м. Стрий.

Свою наукову діяльність в системі АН УРСР розпочала в серпні 1946 р. у Львівському відділенні Інституту математики під керівництвом академіка Б. В. Гнеденка. Перший цикл її досліджень належить до теорії ймовірностей та математичної статистики. Вона отримала важливі результати, які знайшли застосування у квантовій механіці і в наш час стали класичними.

З 1954 р. у зв'язку з експлуатацією першої в СРСР електронної обчислювальної машини «МЭСМ» і нагальною потребою подальшого розвитку електронно-обчислювальної техніки в країні К. Л. Ющенко переключилася на обчислювальну математику і розробку алгоритмів, призначених для розв'язання важливих класів народногосподарських задач методами як класичної, так і дискретної математики, що швидко розвивалися. Сюди належить розробка алгоритмів розв'язання задачі зовнішньої балістики для ракетно-космічних комплексів, розрахунки плану виробництва і випуску продукції тощо.

За короткий час К. Л. Ющенко стала одним з провідних фахівців з програмування. Вона — перший в СРСР доктор фізико-математичних наук, якому ця ступінь присвоєна за роботи з програмування. Важливий етап в її науковій діяльності пов'язаний з дослідженнями та розробками в галузі «адресного програмування». Вона запропонувала одну з перших у світовій практиці мов програмування — Адресну мову, конструкції якої увійшли до сучасних мов як класичні структури. Висунуті К. Л. Ющенко на цьому етапі ідеї отримали подальший розвиток у роботах її учнів і сформувалися в окремі напрями теорії та технології програмування, які отримали міжнародне визнання.

Під керівництвом К. Л. Ющенко та за її безпосередньою участю створена низка інструментально-технологічних комплексів. За піонерські роботи в цій галузі К. Л. Ющенко присуджені дві Державні премії України та Премія Ради Міністрів СРСР, а теоретичні результати з комп'ютерної алгебри відзначені академічною премією ім. В. М. Глушкова. Україна високо оцінила заслуги К. Л. Ющенко, нагородивши її Орденом княгині Ольги.

К. Л. Ющенко мала 5 авторських свідоцтв, нею розроблено 8 Державних стандартів України. Вона — автор більш як 200 наукових праць, у тому числі 23 монографій та

навчальних посібників. Частина з них вийшла двома-трьома виданнями і перекладена за кордоном — в Німеччині, Чехії, Угорщині, Франції, Данії тощо.

Багато сил і енергії віддавала Катерина Логвинівна підготовці наукової зміни. Серед її учнів 45 кандидатів і 11 докторів наук. Свою дослідницьку та науково-організаційну роботу вона поєднувала з активною громадською роботою в Інституті кібернетики, будучи членом редколегій журналів *«Кибернетика и системный анализ»* і *«Проблемы программирования»*, членом Наукової ради з проблеми «Кібернетика» НАН України, членом кваліфікаційної ради з присудження вчених ступенів.

Пам'ять про Катерину Логвинівну Ющенко її колеги, друзі, учні, послідовники збережуть назавжди.

Президія Національної академії наук України
Відділення інформатики НАН України
Інститут кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України